

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken November II-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Abbè Gallois de la Tour, *Triest*-beérkezvén egy Fregátot várt, hogy A de l'heir és Victorine nevű Frantzia Királyi Hertzegaszszonyokat, kik ott az 1799 és 1800-dik esztendőben meghaláloztak, Párisba vigye. Ezek a' K. Hertzegaszszonyok Korfúból jöttek volt *Triest*be által.

A' nem régen meghalálozott Karolina Sicíliai Királynénak leánya az Orleáni, Frantzia Királyi Hertzeg' felesége, Oktober' 25-dik napján magát a' lebetegüléshez közel lenni érezvén, Princz Conde 's a' Bourboni Hertzegné, a' Frantzia familiai fő Udvari Ministerrel Gróf Blaccassal, hozzá mentek, 's a' beteg még azon estve egy egészséges Princzet szülvén, Nemoürsi Hertzegi titulust, 's a' kereszttségben, *Lajos, Károly, Filep,* és *Raphaél* nevekett kapott. A' Hertzegné az úgy nevezett Palais-Royalban betegült le; a' keresztelés a' Thuillériában lévő Udvari templomban ment véghez. A' Rheimsi Érsek, Frantzia ország' nagy Alamisnarius, keresztelte meg. A' Királyi vérből való Princzek és Princzék itt mind jelen voltak. A' Király volt a' Kereszt-apa; Madám, az Angouleme Hertzegné a' Kereszt-anya.

Egy szóvabévehető útas, a' kik mostanság fordúlt-meg Párisban, ilyen jegyzéseket teszen:

„Ide 's innen vissza való útozásomban úgy találtam a' dolgot, hogy az útasok nagyobb szabadsággal élhetnek most Frantzia országban, mint az előbbes országok alatt éltek. A' postásomat alig kérték elő egyszer vagy kétszer; a' ládámban sohol össze nem hánytákvetették a' vámosok a' portékáimat. A' belső közösülés naponként elevenül, úgy, hogy a' közönséges postaszékerek' számát rend kívül valókkal kellett szaporítani. A' Királyt Párisban naponként jobban kezdik szeretni: a' kiknek hozzá közelíteni szerentséjeken van, minuyájoknak tettik egyenes gondolkodása 's a' tekintetéből kitettző jóság. Tsak Ministereinek kiválasztása által nem nyerhette-meg máig is a' közönséges helybehagyást. Leg több ellensege van a' Hadi Ministernek Gróf Düpontnak: de nem gondólják-meg, hogy annak, hogy ő mindeneknek eleget nem tehet, nem ő maga, hanem a' kintstár' állapottya az oka. Beugnot a' Politziai fő Kormányozó sem nyerte-meg a' közönséges megelegetést. A' Követek Kamarájának tanátskozásaiban gyakran jelen voltam. Ebben most összehasonlíthatás nélkül betsületesebben folynak a' dolgok, mint a' revolúciónak idejében

Folytak: s ha olykor olykor tüzeesebbetske beszédek tartatnak is, tsakúgyan nem gyakran történik még is, hogy valaki a' határon kívül lépne. Az úgy névezet Oppozitzió, vagy a' Ministerekkel ellenkező rész nem számos, és nem mértékletlen; a' feje, Raynouard, mindenektől egy bölts és megvilágoskodott elméjű embernek tartatik lenni; az ő társai is, mint Dümolard, Flaugerges és mások, hevesebb indulattal bírnak ugyan, de becsültetnek is; az itt lévő Anglusok szorgalmasan bójárnak az ülesekbe. A' mi a' jelen való Országlószekeket a' maga állandósága felől legbátorságossabbá tette, ez az a' leg lelkiesméretelesebb pontosság, mellyel az armádának, a' polgári tisztviselőknak, a' papságnak, és a' Státus' hitelezőinek tétett ígéretek teljesítetnek. A' kik a' mostani állapottal megelégedve nintsenek is, azok is Reménynek megvallani, hogy a' kintstár sokkal több ízetésekre talál módot, mint-sem a' mennyit attól a' környülállásokhoz képpeszt várni lehetne. Marschal Davoust meg mind a' maga Savigny nevű jószágában tartózkodik, a' melly Paris és Fontainebleau között fekszik. A' közönség jól fogadta az ő mentő irását; egy szempillantásban elkelték 3000 nyomválttatványok. A' Marschal úr, magát nagyon megvonva, él; tsaka' vezérlése alatt armádához tartozott tisztkek mennek-ki ollykor-ollykorhozzáPárisból. Egészszen bizonyos az, hogy Marschal Ney sokáig iparkodott, hogy audientziát nyerhessen néki a' Királynal, de semmire nem mehetett.,

Tudjuk, hogy az alatt, míg Napoleon az 1812-dik esztendőben Moskau-ban tartózkodott, ellene Párisban támadás forraltatott, melynek Mallet nevű Generális volt főbb indítója. Azt, hogy ez a' támadás nem tökéletesülhetett, akkor nem soka megtudták az Olvasók a' *Monitorból*, hanem azt, hogy mi volt légyen a' Mallet' es társai' plánuma, mostanig

kevés ember tudhatta. Nem régen egy irás jött-ki Párisban, a' melly egyéb környülállások között azt a' Dekretomot is kiadta, melyről a' Mallet' processusában sokszor emlékezet tétetett, és ki is jött volt, hogy azt Mallet maga készítette, s annak sok nevezetes Senatorok' neveiket alája írta, mint ha azt a' Senátus adta volna néki által, hogy annak tartása szerént tsináljon *Contrarevoluziót*. Ezen Dekretomból kilátszik az egész plánum. A' summája ennyiben állott: —

„1). Minthogy a' Császári országlás nem felelt-meg azoknak várakozásának, a' kik attól békességet s az országnak boldogságot reménlettek, erre nézve ez az Országlás eltöröltetett. — 2). A' birodalomnak mind azok a' nagy tisztjei, a' kik arra fordítándják a' magok hatalmokat, hogy ezt a' közönséges újászülettetést meggátolják, a' törvény általma alól kirekesztetnek. — 3) A' Betsület-Legió megtartatik; a' Nagy keresztkek és Nagy-pántlikák eltöröltetnek; a' tagok tsak egy pántlikát fognak viselni addig, míg az Országlószekek egy nemzeti megjutalmaztatásnak más nemét ki nem gondol. — 4). Egy előre való (*provisoria*). Országlószekek állittatik fel 15 tagokból, a' kik ezek lesznek: Generális *Moreau* Előülő; *Carnot* Vice-Előülő. A' több tagok: Gen. *Augereau*, Gen. *Mallet*, *Mathieu Montmorency*, *Alexis-Noailles*, Admirális *Truguet*, Senátor *Valmi*, *Garat*, s egyebek. — 5). Az Országlószekekre bizattatik, hogy a' Státus' külső és belső boldogságáról gondoskodják, a' hadakozó Hatalmaságokkal haladék nélkül alkudozást kezdjen, *Spanyol ország'* szerentsétlenségének véget vessen, s *Hollandia* és *Olasz ország'* népeinek a' függetlenséget vissza állítsa. — 6) Ugyan ezen előre való béppen felállandó Országlószekek az Országban népgyüléseket tartatván, ezeknek egy új Constituziót a' lehető hamarsággal terjeszszen eleibe hely-

babagyas végett. — 7) Hetedik Pius Pápa-hoz egy Követséget kell küldeni, 's őtet a' Frantzia nemzet' nevében kérni, hogy a' rajta elkövetett méltatlanságokat feljete-se, hogy Romába való vissza té-rese előtt Párist látogassa-meg, 's több e' felek.

A' több tikkelyek között ezek voltak a' nevezetesebbek: — A' 15-dikben a' mondatott, hogy a' nyomtatásbéli egész szabadságot helyre kell állítani, tsak az inókat kell a' magok írásaikért felelet alá vonni. — A' 16-dik tikkely által Gen. Lecourbe egy közép armáda fő vezéré-vé neveztetett, melynek Párisban kellet volna megjelenni. — A' 18-dik szerént a' léphez es a' fegyveres seregekhez hirdetést kellett volna intézni, 's abban megmagyarázni, hogy mitsoda indító okok által vetetett legyen a' Senátus arra, hogy az Országlás módját megváltoztassa. A' népnek szívere kellett volna kötni, hogy a' Senátus magát a' nép jóvának egész-szen feláldozza, megléven a' felől győzet-tetve, hogy a' népek es seregek is keszek a' magok részekről őtet egész bátorsággal segíti: abban, hogy a' nemzetnek függet-lenség, boldogság, es bekesség vissza adattathassék. —

Ennek az ügy mondatott Senatusi Végzésnek ezek a' nevek voltak alája irattatva: Sieyes, Előlülő; Lanjuinais es Gregoire, Titoknokok.

Egy Proklamatiót is kaptak volt Malletnél, melyben ő e'képpen búz-dította a' népet: — Polgárok! Térjete-k vissza hazafini gondolkodásokra; hányá-tok-le magatokrol az alatsony szolgaság' gyalázatos terhét! Ezt kívánnyák tölletek a' betsület es tulajdon hasznatok. Azt az Or-száglás' módját, melly az elnyomáson fun-dalta-meg magát, fel kell fordítani; a' szabadságot ismét vissza kell nyerrünk, hogy úgy megerőssithessük, hogy többé el-ne vezessük. Verjete-k a' földhöz min-

dent, a' ki magát a' nemzet' akaratjának ellene szegezni mérészlené. Ellenben ol-talmaztatok mindent, a' ki magát annak alája adja. Betsület - Légiónak polgári es katona tagjai! a' ti institúumotok meg-tartatik. Az az esküvés kötelez minket erre a' kedvezésre, melly által arra ajánlot-tuk-el magunkat, hogy a' szabadságot es egyenlőséget megoltalmazzuk, 's a' Feu-dale Systema ellen tusakodni fogunk. Dolgozzunk tehát az újászúletesen egygyes-ségben! Egygyesítésük erónként arra, hogy magunknak egy olyan Constitútiót szerez-hessünk, melly a' mi boldogságunkat bá-torságba helybeztesse. Bizonyosan szert tehetünk mi erre, mihelyest ez, a' józan okosságon es igazságon fundáltatik. Derék pajtásaim! mi, ha úgy fog kívántatni, meghalni is keszek leszünk a' hazaért es szabadságért, 's a' minket egygyesítő felki-áltás örökké ez leszen: Éljen a' nem-zet! —

„Mallet.

Ezekből láthatjuk már most, mikép-pen gondolkoztak azok, a' kik az 1814-dik esztendőben Párisban Conttare-vólutziót akartak támasztani.

A' Királyi Familiai vagy Házi Minis-ter Gróf Blacas ilyen törvényprojekto-mot vitt Oktober 26-dikán a' Királytól a' Követek' Kamarája eleibe: —

„Lajos, Isten' kegyelméből
's a' többi. —

„Minekutánna a' Követek' Kama-rája nekünk a' mi Udvarunk' élelmére es Koronánk' javaira nézve ajáulást tett, 's ezt a' Pairek' Kamarája is azonnal hely-lehagya volna, ni ezen tselekedetek ál-tal hathatósan megillettetven, tökelletes bizodalommal teljesítjük a' két Kamarak' kívánságát az eránt, hogy egy törvenyt projektaltassunk nektek ezen tárgyra ne-ve, melly a' ti hozzátok viseltető hajlandó-ságotoknak 's a' thronus méltósága által

bennetek felgerjesztetett czélzásnak megfelelően. Ehez képest 's a' többi." — Itt hosszasan és sok tikkelyekben következik a' Király által jóváltató törvény. Summás foglalatja ez: —

„A' Király' és Háza' költségeire esztendőnként 25 millió Frankok határozottanak, a' melly summa hónaponként, egyenlő részekben, fizettetik. A' Királynak a' Louvre és Thuilloria nevű kastélyok rendeltetnek lakbellyül. A' Korona' tulajdonaivá rendeltetnek: Versalia, Marli, St. Cloud, Meudon, St. Germain-en-Lay, Rambouillet, Compiègne, Rambouillet, 's több más jószágok, mellyek az 1791-dik, 1810-dik, és 1813 dik esztendőkkben kijött törvényekben megnevezetve vannak, 's a' t. A' Korona' javai közzé tartoznak minden gyémantok, drága gyöngyök, kövek, álló és festett képek, metzset kövek, könyves házak, és múzeumok, mellyek a' Királyi épületekben találtnak, 's minden a' félek, a' mik a' Státus költségével szerzettetni fognak. A' Sevresí, a' Gobelin, Savonnetie, és Bouvois nevezetek alatt esmeretes fábrikák is a' Korona' tulajdonaivá maradnak 's a' Király' költségén folytattatnak. A' korona' tulajdonaiv nem idegeníthetnek el. A' Király vásárolhat és bírhat magános jószágokat is; 's azokat tetzése szerént másnak hagyhatja: de ha senkinek nem rendelte, halála után ezek is a' Koronára szállanak. A' Királyi vérből való Princzeknek és Princznéknek 8 milliót fizet esztendőnként a' kintstár; ezen summának felosztatását a' Király határozza meg.

Nagy Britannia.

Erről a' nagyon elhatalmasodott országról így ír egy mostanság ott járt útas: —

„Ez a' szigetek' ortzága egész mértékben használja már most a' Frantzia országban való szerentsés győzedelmeskedésnek boldog következtéseit, és az ő Országlószéke' álhatatosságának gyümöltseit, a' mel-

lyek ezek: belső tsendesség, a' fábrikáknek elevenése, a' kereskedésnek virágzása, az ő külső erejének nevedése, 's az ő egész Európa' állapotjára, 's közelébről a' Bétsi Congressuson meghatározottatandó dolgokhoz való, nagy befolyója. Ez az a' rövid rajzolat, melly az ő mi' időnkbeli Historiáját valóságos tulajdonsága szerént kifejezi. Az ő kereskedő nagy hajós seregei, mellyeknek gazdag terheiket már most Európából semmi féle Continentale Systema ki nem zárja, ezen esztendőben mind háza érkeztek szerentsésen a' két Indiákrol: ellenben több mint 500 kereskedő hajók eveztek-el minden féle Anglus mesterségi szerzeményekkel onnét hazúl a' múlt Augustus' végen, a' Középtengerre, 's a' két Indiák fele. —

„Tsak egy, velle ujjat húzó, vételkedő társa van még Nagy Britannianak, tudni illik az Északi Amerikai égygyesült Státusok' szabad országa. Hogy az ezzel való veszekedésnek is véget vetni lehessen, ezen dolgozik egy Congressus Gentben, melly Amerikai és Britanniai Követekből áll. Anglia eleinten igen sokat kívánt az Amerikaiaktól, azt tudni illik, mint némellyek erőssítik: — Hogy az Amerikai lakosok az Amerikai Anglus partok mellett ne halászszanak; hogy az Erie és Ontarió nevű tavakat tsak az Anglusok bírják; hogy minden ezen tók mellett lévő Amerikai erősségek elrontattassanak; hogy az Amerikai Státusoknak határa itt Északrol ezentúl az Ohio vize legyen; 's hogy végre az Indus lakosoknak (a' kik az Anglusokhoz ezen hadakozásban nagy barátságot bizonyítottak) ezen víz mellett Észak és Napnyugott felé a' vadászat szabad legyen. Ha ezen feltételek alatt készülne-meg a' békesség, így valósággal sokat nyernének az Anglusok, mióthogy nem tsak birtokaikat terjesztenék-ki, hanem olyan határra is szert tennének, hogy ennekután-

na bajosan támadhatnák meg őket a' Szabad Státusok. —

„Mint hogy pedig a' Congressus már most Washingtonban, ha szintén a' Kapitolumban is, de tsakugyan elkezdődik, nem soká meg fog válni, réá állanaké, Madison és a' Congressus ezekre a' terhes feltételekre, vagy pedig tovább is merészelné fognak a' Nagy Britanniai erőnek azon egész Kolosusával tsak magok ujját húzni, a' melly ellen még akkor sem folytathatták a' hadakozást szerentsesen, mikor ennek egész Európa ellen tusakodni kellett. Azonközben még eddig a' környülállások azt láttatnak mutatni, hogy az Amérikiak az utólsót akarják választani: Anglia pedig az ellenkezővel láttatik magát biztatni, mint hogy még eddig nem fordította egész erejét ezen régi Anglus plánta tartományoknak egész elnyomásokra. A' mi a' Bétsi Congressust illeti, noha az itt eligazítandó tárgyak Nagy Britanniat nem nagyon illetik, tsakugyan úgy látszik még is, hogy ő játzodja ezen az egygyik fontosabb személyt (az új magyarság szerént: ő az egygyik, a' ki itt hathatósan szakmányo l).

Északi Amérika

Mint hogy az Angliai Országlószék a' Kanadi utólsóbb történetekről még addig is semmit kinem hirdettetett hivatal szerént: erre nézve tsak Amériki újságokból és magános levelekből vett tudósításokkal vannak tele a' Londoni újságok, mellyekből ezeket lehet össze tartóznai: —

A' Szerentsétlen Kommódor Downie' vezérlésé alatt a' Champlain tón megveretett Anglus hajós tsapat, állott egy 36 ágyus Fregáttól, egy 16 ágyus Briggből, két 11 ágyus hajókból, 's tizenegy tsajkákból. Ezen tsajkákon mind egygyütt volt 16 ágyú. E' szerént volt az Anglusoknak 93 ágyuja; az ő hajóikon ültek 2050 emberek; ezek között elesett 84, se-

bet kapott 110 ember. Az Amériki szerentsés Kommódornak neve, a' ki az Anglusokat megverte, Mac Donough. Néki volt, egy 26 ágyus Fregátja, egy 20 ágyus Briggje, egy 17 ágyus Schónerje, egy 7 ágyus Schalupja, 's tiz tsajkája; a' tsajkákon volt mindegyütt 11 ágyú. E' szerént állott az ő ágyúzó egész ereje tsak 84 ágyukból. Az ő hajóin ültek 820 emberek, kik között elesett 49, megsebesedett 67 ember. Az Anglus hajók között tsak néhány tsajkák jöhettek vissza: a' többek elsülyedtek, vagy elfogadtattak.

Az Amériki Kommódor ilyen szókkal tett hírt a' tengeri Ministernek erről a' győzedelemről: —

„Plattsburg mellől a' Saratoga nevű hajórol, September 11-dik napján: — Sir! tettzet a' Mindenhatónak nekünk a' Champlain tón egy fényes győzedelmet engedni, a' melynek egy Fregáttól, egy Briggből, 's két Schalupokból álló nyereség lett, a' rezultatuma. Szerentsém van lenni, 's a' többi. —”

„Mac-Donough.

A' Moreau' vára Kommandánsa Gén. Macomb így irt Sept. 12-dik napján a' hadi Titoknokhoz: — „Szerentsém van jelentetni, hogy a' 14 ezer emberből álló és sok ágyukkal bíró Anglus ármáda, melly ezen erősséget 5-diktől fogva megszállva tartotta, 's arra tegnap reggeltől fogva estvig tűzelt, ma reggeli 2 órakor, minekutána a' mi ágyuink az ővéit elhalgattatták volna, az ostromot félbe szakasztotta, minden tsónkabenna embereit és egyéb sebeseit itt hagyta, 's magát nagy siettséggel vissza vonta. A' miéink hathatósan űzik őtet; sok emberei esnek fogságra; által is szöktek hozzánk sokak. Lehetetlen hogy sokra ne teljék a' vesztese. Közülük elesett, 1 tiszt, 15 köz ember; sebet kapott 1 tiszt 30 köz ember. Egész őrző seregünk a' várban állott 1500 emberekből.

Hadi Titoknokká Armstrong helyett, nem Monroe, az eddig volt Státustitoknok, hanem Rufus King neveztetett. Monroe az armáda fő vezérévé tétetett. — Az egyesült Státusok lakosinak száma áll most a legújabb számlálás szerint 7,236,797-Lől. Abban a Main nevű tartományban, mellyet az Anglusok ezen hadakozásban elvettek tőlök, 's maig is bírnak, 228,705 emberek laknak.

B é t s.

A múlt Kedden estve álortzás bál volt Státus- és Conferentziális 's külső dolgokra ügyelő Minister Metternich ő Hertzegségével az ő H. ge házában a Renweg nevű külső városban. Jelen voltak, a Cs. K. Felseges Udvar, az idegen Monarkhák, és az itt lévő fő idegenek.

Konstantinus ő Orosz Cs. Nagy Hertzegsége, szerdán útnak indult Bétsből Warschau felé.

Tsötörtökön a Laintzi vadas kertben (vagy is bekerített erdőben) vad disznó vadászattal mulattak magokat, Felseges Urunk, 's az itt lévő Monarkhák, Fő Hertzegünk, az idegen Princzek, a melly után a Schönbrunni Cs. K. kastélyban ebédeltek, a hol Felseges Aszszonyunk is jelen volt az Orosz Császárnéval és a két Orosz Császári Nagy Hertzegasszonyokkal egyetemben.

A következő éjjel pedig megjelenésekkel fényesítették ő Felsegek az idegen Felsegekkel egyetemben, azt a külömben is fényes bált, melyről már más újságunkban előre emlékeztünk volt. Nyilván volt mind a három szála, és valami 7000 meg

külömböztetett személyek bortsáttattak-bé előre kiosztatott czedulával. Az Orosz Császár és Prussus Király ő Felsegek a magok Austriai Cs. K. Rementjeknek formaruháikban jelentek-meg, 's ugyan tántszoltak többet két óránál. Felseges Urunk hasonlóképpen tántzolt. Többire Lengyelt szoktak jární ő Felsegek. Európának színt egygyütt, ilyen vigadozással, tántzolásal, ilyen fényességben szemlélni, nem lehet lelki felemelkedés nélkül.

A jövő szerdán Caroussel leszen a Cs. K. lovaglós-kola szálájában, a melly után álortzás bál következik a Cs. K. Redút szálákban; ide nem leszen szabad bémenni egyéb ruhában, tsak álortzával 's ahoz kívántató öltözetben, a mellyenek az úgy nevezett Velentzei palast, Domino, 's egyebek. — Az ide való bemenetelre is czedulák osztatnak-ki.

Graczból olyan hírt vettünk, hogy e hónap közepén Felseges Urunk 's az Orosz Császár és Prussus Király, meg fognak ott jelenni.

A Prussus Király, Oktober 14 és 19-dik napjain, Bétsből Berlinbe küldött rendelései által, armádájának azon hat Granadéros Batalionnyait, a mellyek ezen hadakozásban egy Brigadát tettek, a helyett, hogy előbbeni Regementjeikhez szellyel oszolnának, két új Regementekké formáltatta, a mellyek közül egygyik Sándor Császár Granadéros Regementje, a másik Ferentz Császár Granadéros Regementje nevezetet kaptak, minekutána ő Orosz és Austriai Cs. Felsegek elfogadni méltóztattak a volna Prussiai Királynak azon ajánlását, hogy ezen Regementeknek fő vezérjeik legyenek.

Nov. 9-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 258 1/6 forintot Váltó-tzedulában. Egy Cs. aranyért 11 forintot 36 krt.

Honnyi Levelek, Tudosítások, és Egyebek.

Nro. 34.

A' Magyar Kurir 38-dik darabjához.

Magyar Ország.

Tarlózások, a' Budai es Pesti levelekből, az ott volt nevezetes világosításokról: —

Ezen tünemény magát már estve 7 órakor a' maga legfényesebb méltóságában mutatta. Jobbról a' Sz. János hegyén egy tündér kastélyt formáltak a' lángoló tüzek, mellyből kellemetes változásokkal számtalan rakéták botsáttattak; rendbe balfelé minden tsútsokon öröm tüzek lángoltak; a' Sz. Gellért hegyén a' Tsillagvisgáló torony egy tüzi kastélyt mutatott, mellynek két végén a' födelén két égő quadrans állott, 's a' közepén lévő felemelt tsillagra volt igazítva. Az alatta lévő Tabán számtalan világosságokkal vezette a' szemet a' Királyi Várra, mellynek ablakai 's kertjei olly bőven voltak megvilágosítva hogy az éjt mint egy nappallá változtatták. Kivált keppen elragadta a' szemet Ó Tsászári Fő Hertzegségének a' Palatinusnak kertje, mellynek felosztásai, 's ágyai sűrű világosságaikkal annak minden díszeit vég nélkül tetszetőssekké tettek. Az pedig egyetlenegy tündér kép volt, mellyet a' kertbe vezető garáditsok mutattak; mert az a' lejtős járás olly gazdagon kivolt rakva lámpásokkal, hogy nem garáditsokat, hanem lángoló leomló tüzeket tüntettek a' szembe. A' várból levezető útnak allján a' Tabán, vagy Racz város, kis piaczn egy magas Obeliscus állott, mellynek tetején a' Békesség' Angyala látszott.

A' hídnak bemenetelén két oldalról díszes két épület volt, mellyek tetején kellemetes musika zengedezett. A' hid eleje diadalmi kapuval tündöklött, mellyen sok

féle Emblemák látszottak, felette pedig 4 ágú bolthajtás 's annak tetején egy Sas a' világ golyóbisánlúlvén a' Felsegek nevei betűit függve tartotta. A' hidnak karfai három lábnyira egy rúdon üveg nyílt golyó-bissal tündöklöttek, mellyekben mind vissz gyertyák égtek. Midőn a' Felsegek a' hidra érkeztek, a' Dunán felfelé díszes ladikokon kivilágosítva ezen szók látszottak: *Vivant pro salute Populorum Suorum.* Midőn a' Felsegek a' hid közepére jutottak, a' ladikok hirtelen való fordulás által olly rendet formáltak, hogy ezen szók tüntek a' Nézők' szemekbe: *Vivat Franciscus, Alexander, Fridericus Wilhelmus.* Viszont midőn a' Felsegek a' Pesti félre értek, az előbbi szók: *Vivant pro salute populorum suorum* látszottak a' ladikokon. — Egy magában méltóságos alkotmány volt a' Pesti hid végén álló diadalmi kapú, melly maga nagyságával 's egyszerűségével álmélkodásra ragadta a' Nézőt. A' hidnak alljából nézni egy két emeletű háznak magasságát meghaladó felséges boltozatot, mellynek hajlásain kettfelől két Genius borostyán koszorút tartott, 's a' felső pártázaton egy temérdek nagyságú Sas kiterjesztett szárnyakkal a' föld göyöbisán nyugodott, olly álmélkodást gerjesztő tünemény volt, hogy azon lehetetlen volt meg nem illetődni. A' leírás ezen diadalmi kapun a' Duna felől ez volt: *Virtute et amore junctis in salutem populorum Augustis Principibus Senatus Populusque Pestanus;* a' Város felől lévő iras ez: *Inteseram aeternae gratitudinis perennemque immortalis diei memoriam.*

Az Oktober' 27-dikén tartatott szüretelésről ezeket jegyzik-meg bővebben: —

Pestre által jővén ő Felségek, megnézegették azt a maga nagyságára nézve az egész Monarchiában egyetlen egy épületet, t. i. a' József Épületét, mellynek kisdud része most a' pattantyusságnak lakásul szolgál. —

Ezen épületből a' Duna mellett felfelé mentek a' Felségek, 's a' Víz tanyánál díszes vitorlás hajókon áthaladtak Sz. Margit szigetére. Ezt ő Csász. fő Hercezségének a' Palatinusnak finom izlése már régtől fogva gyönyörű kertté változtatta. Hol a' természettől, és mesterségtől plántált gyönyörű fák, és egyéb növények a' tekervényes úton az ártatlanságnak régi menedék helyeire, a' klastromok, templomok, 's több más féle dűsedékekre vezetnek. Itt a' leg drágább 's ritkább idegen földi növényeknek látása, a' régiség maradványival öszve keveredve/bájosan a' dalolásba hozzák az érzékeny szíveket. A' sziget közepén egy régi templom oldalához nagyon ragasztva a' díszes nyári palota, 's annak környékében terjed el a' szőlős kert. Ő Csász. fő Hercezsége Nagy Méltóságú Gróf Szapáry Fő Udvari Mester ő Ex. ja által olly rendelést tétetett, hogy a' Felségek a' szüretelésnek kellemetes folytatást láthassák. Ezen foglalatosságot Blasovich Antal Camerális Ingrossista, 's Gamel Senátor Ur vezérelték. A' mint ő Csász. Kir. Felsége a' mi Felséges Urunk Felséges Vendégeivel a' Szőlőhezt érkezett, megszóllamlott a' nagy Török Muzsika. Arra elő állott 16 pár fiu, és leány Gyermekek, szép világoskék magyar öltözetben ezüst sinorra, és négy négy pár leány, és ifjú valóságos Tót, Horvát, Rác, Szász Bosnyák és Oláh nemzeti öltözetekben. A' legények puttonyokkal, a' Leányok kosarakkal. Ezeket követték 8 gyönyörű szépségű Pásztor leányok. A' fellebb említett két Igazgató Urak, mint Szőlő Pász-

torok beállították ezen szedőket a' munkába. A' szedés közben a' szép Szedőek felváltva a' Felségeknek szőlő gerezdekkel udvaroltak, mellyeket ő Felségek nemcsak kegyesen fogadtak, hanem belőlök enni is méltóztattak.

Míg a' munka tartott, folyvást zengett a' Török Muzsika. Hanem közben közben az említett szőlő Pásztorok ötöd magokkal olly kellemetesen dúdoltak, 's dudáltak, hogy azon pásztori hangon megindulván ő Felsége az Orosz Császár több ízben megkérte Blasovich Urat, mint előszőlő Pásztor, hogy meg meg dúdolnának. Elvégződván a' szüretelés, a' Felséges és Fő Vendégek a' palotába mentek, a' Szedők pedig utánok muzsika szóval a' szüreti Koszorút vitték, 's a' Felségeknek köszöntő beszéddel bemutatatták. Azután a' fellebb említett Nemzeti öltözetekből munkások kérekbe állván, középett a' 16 pár magyar gyermekek szép magyar nemzeti táncot jártak, olly gyönyörű renddel, hogy a' Felségeknek szemekben világosan látszott a' megelégedés. — Ezen tántz végzetével vidám kedvel negiudultak a' Felségek vissza a' hajóra, hova a' Török muzsika, 's a' Szüretelő Társaság kísérte ő Felségeket.

A' Dunán által erezkedvén a' Felségek, a' Pesti részen megint hintókra ültek, és úgy tértek vissza a' Budai várba. Így vége lévén a' szüretelésnek, Ő Császári Királyi Fő Hercezsége által minden szüretelő 's tánczó személyek, kik mind vagy Királyi hivatalbéli személyekből, vagy Budai Polgár gyermekekből állanak, gazdagon ott helyben megvendégeltettek.